

Vámbéry Ármin Általános Iskola

Ének-zene

Helyi tanterv

Évi óraszám: 36

Érvénybe lép: 2013. szeptemberében felmenő rendszerben

ÉNEK-ZENE

A változat

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint **kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez**, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az **aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul**. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzene és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. **Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.**

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a **közös éneklés** és az **elmélyült zenehallgatás**. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.
- Az énekórai műhelymunkát **kórus** egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- **Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel** – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják

és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.

- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. **A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.**

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. **A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.**
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem **az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan** történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák **a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait.** A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább **különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás** (vagyis a zene befogadása) **és a háttérzene fogyasztása között.**
- **Csend és teljes figyelem** nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a **figyelem készségének kialakítása** és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneérvés fejlesztése mellett a mozgás is

lehetőséget ad a zenei jelenségek megéreztetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.

- **Rendszeres zenehallgatás.** A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- **Adekvát befogadói attitűd.** A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és **differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék)** és a **zenei memória**. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- **A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek** minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a **zenei teljességre** kell törekedni. Lehetőleg **teljes műveket** hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban **zenei formaérzékét** a teljes kompozíciók bemutatása **fejleszti**. A műalkotás egészéről kell benyomást szereznük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Az **első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve** ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a **zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk**. Az általános iskola

utolsó két osztályában (leginkább a 8. évfolyamon*) sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén.

- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk **DVD-n elérhető koncertfelvételek** bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a **zenehallgatás igényének kialakítása**, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az **élő zenehallgatásra**, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő terem a kórusmunkához
- Ötvonalas tábla
- Mágneses tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag

**Apáczai Kiadó kiegészítése*

5–8. évfolyam

A következő fejlesztési célokat segíti az ének-zene tantárgy kerettanterve: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Reprodukció. Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknál az **éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása** játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az **éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása** kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a klasszikus szemelvények irányába, majd a 7. és 8. osztályban a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan e művek stílusára. **A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják.**

Zenehallgatás. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél a stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. **Kronologikus áttekintésre majd a 8. osztályban kerül sor.** A felső tagozatos zenehallgatásra ajánlott alkotások többsége nagy lélegzetű, előkészítése, többszöri meghallgatása és feldolgozása sokszor meghaladja a tanítási óra adta időkeretet. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli meghallgatására is és más, az órai anyaghoz kapcsolódó zeneművek megismerésére.

Ének-zene 5. évfolyam

Évi: 36 óra

Heti: 1 óra

Készült: Az Apáczai Kiadó helyi tanterv javaslata alapján

| Témakörök | órakeret + óraszám a szabad órakeretből | összes óraszám |
|---|--|-----------------------|
| Zenei reprodukció – Éneklés | 15 + 2 | 17 |
| Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | 3 | 3 |
| Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek | 3 | 3 |
| Zenei befogadás –Befogadó kompetenciák fejlesztése | 4 | 4 |
| Zenei befogadás – Zenehallgatás | 7 + 2 | 9 |
| Összes óraszám | 36 óra | 36 |

5. évfolyam

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Éneklés | Órakeret 15 + 2 óra |
|---|---|--|
| Előzetes tudás | Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangigények figyelembe vételével (hangterjedelem: a-e”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| <p>Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (5 magyar népdal éneklése).</p> <p>Helyi sajátosságot bemutató, bakonyi népdal éneklése.</p> <p>Gregorián zenei szemelvények.</p> <p>Magyar történelmi énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok, az 1848–49-es szabadságharc dalai.</p> <p>Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz éneklése fejből.</p> <p>Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve.</p> <p>Zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból.</p> <p>Többszólamúság: kánonok, könnyű reneszánsz (8 szemelvény a fenti témakörökből).</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Népdalnéptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, históriás ének, kuruc kori dal, Himnusz, dal mint műfaj, kórusmű, társas ének. | |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | Órakeret 3 óra |
|--------------------------------------|--|-------------------|
|--------------------------------------|--|-------------------|

| | | |
|---|---|---|
| Előzetes tudás | Egyszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, felütés. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| <p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. 6/8, 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez.</p> <p>Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva.</p> <p>Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben.</p> <p>Változatos ritmusképletek használata.</p> <p>Dallami rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> stilizált tánclépések.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Hatnyolcad, zenei periódus, visszatérő forma, dallami variáció, szekvencia. | |

| | | |
|--|---|--|
| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek | Órakeret 3 óra |
| Előzetes tudás | Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában. | | <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. |

| | |
|---|---|
| <p>Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, tizenhatodok</p> <p>Dallami és harmóniaelemek: r' és m' hangok, fi, szi,</p> <p>Hangközök: kis és nagy szekund, kis és nagy terc.</p> <p>Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések.</p> <p>Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.</p> | <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Matematika:</i> számsorok, törtek.</p> |
| <p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p> | <p>6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violinkulcs.</p> |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése | Órakeret 4 óra |
|---|--|--|
| Előzetes tudás | Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| <p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése.</p> <p>Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)</p> <p>Formaérzék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma</p> <p>A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenehez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája).</p> <p>A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (duda, tekerő, citera).</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> táncjátékok a nép- és műzenében.</p> |

| | |
|--|---|
| Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. | |
| Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban. | |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma) |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei befogadás – Zenehallgatás | Órakeret 7 + 2 óra |
|---|--|--|
| Előzetes tudás | Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kíséni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| <p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól.</p> <p>Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése.</p> <p>Reneszánsz kórusdalok, barokk szemelvények.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a stílusérzék fejlesztéséhez – a bécsi klasszika zeneirodalmából.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: vokális művek, hangszeres művek(versenymű), daljáték/operarészletek.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék, opera cselekménye.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Gregorián ének, reneszánsz tánc, madrigál, dal, daljáték, opera, menüett, szvit, concerto, versenymű. | |

| | |
|---|--|
| <p>A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén</p> | <p>Az énekes anyagból 5 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.</p> <p>A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, formai megoldások).</p> <p>A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték.</p> |
|---|--|

Zenehallgatási anyag

Magyar népzene, más európai népek zenéje.

Gregorián énekek a magyar és európai gregorián hagyomány alapján.

Zene Mátyás király udvarából

Henry Purcell: Artúr király

Georg Friedrich Händel

Antonio Vivaldi: A négy évszak

Wolfgang Amadeus Mozart: A varázsfuvola – részletek

Ludwig van Beethoven: IX. szimfónia IV. tétel - Örömóda

Ének-zene 6. évfolyam

Évi: 36 óra

Heti: 1 óra

Készült: Az Apáczai Kiadó helyi tanterv javaslata alapján

| Témakörök | órakeret + óraszám a szabad órakeretből | összes óraszám |
|---|--|-----------------------|
| Zenei reprodukció – Éneklés | 15 + 2 | 17 |
| Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | 4 | 4 |
| Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek | 3 | 3 |
| Zenei befogadás – Befogadó kompetenciák fejlesztése | 3 | 3 |
| Zenei befogadás – Zenehallgatás | 7 + 2 | 9 |
| Összes óraszám | 36 óra | 36 |

6. évfolyam

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Éneklés | Órakeret 15 + 2 óra |
|---|---|---|
| Előzetes tudás | Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangigények figyelembe vételével (hangterjedelem: a-e”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| <p>Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (szerintem 5 magyar népdal éneklése). Helyi sajátosságot bemutató, bakonyi népdal éneklése.</p> <p>Nemzeti énekeink: Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből.</p> <p>Más népek dalai, a műzene tonális és funkcionális zenei nyelvének megismerését segítve.</p> <p>Zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból.</p> <p>Többszólamúság: kánonok, (8 szemelvény a fenti témakörökből).</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Régi és új stílusú népdal, Szózat, dal mint műfaj, duett, kórusmű, társas ének. | |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | Órakeret 4 óra |
|---|--|---|
| Előzetes tudás | Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | A variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, felütés, dúr-moll dallami fordulatok, tercpárhuzam. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| <p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. 6/8, 3/4 helyes hangsúlyozása.</p> <p>Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk.</p> <p>Tercpárhuzamok szerkesztése</p> <p>Zenei forma alkotás: Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó, variáció).</p> <p>Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> stilizált tánclépések.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Dúr, moll, tercmenet, zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia. | |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek | Órakeret 3 óra |
|---|---|---------------------------|
| Előzetes tudás | Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével. | |

| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
|--|---|--|
| <p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: triola, kis éles és kis nyújtott ritmus.</p> <p>Dallami és harmóniaelemek: dúr és moll hangsorok.</p> <p>Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek.</p> <p>Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Matematika:</i> számsorok, törtek.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, vezetőhang, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo. | |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése | Órakeret 3 óra |
|--|--|--|
| Előzetes tudás | Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| <p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése.</p> <p>Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus),</p> <p>Formaérzék fejlesztése: triós forma, rondó forma, variációs forma. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenehez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája).</p> <p>A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (cimbalom).</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> táncjátékok a nép- és műzenében.</p> |

| | |
|--|---|
| Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. | |
| Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban. | |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Hangköz, formai egység (variációs forma, triós forma és rondó forma). |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei befogadás – Zenehallgatás | Órakeret 7 + 2 óra |
|--|--|--|
| Előzetes tudás | Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| <p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól.</p> <p>Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése.</p> <p>Barokk szemelvények.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a stílusérzék fejlesztéséhez – a bécsi klasszika zeneirodalmából.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: vokális művek, hangszeres művek – szerenád, divertimento, szimfónia tétel (triós forma, rondó forma), hangszeres művek (variáció)</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék, opera cselekménye.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Dal, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia. | |

| | |
|--|--|
| <p>A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén</p> | <p>Az énekes anyagból 5 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.</p> <p>A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).</p> <p>A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték.</p> |
|--|--|

Zenehallgatási anyag

Magyar népzene, más európai népek zenéje.

Johann Sebastian Bach

Joseph Haydn szimfóniái közül: G-dúr, „Üstdobütés” szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: Egy kis éji zene

Robert Schumann: Gyermekjelenetek

Georges Bizet: Carmen – „Az utcagyerekek kórusa” („Avec la garde montante” – részlet az I. felvonásból)

Ének-zene 7. évfolyam

Évi: 36 óra

Heti: 1 óra

Készült: Az Apáczai Kiadó helyi tanterv javaslata alapján

| Témakörök | órakeret + óraszám a szabad órakeretből | összes óraszám |
|---|--|-----------------------|
| Zenei reprodukció – Éneklés | 11 + 2 | 13 |
| Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | 4 | 4 |
| Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek | 3 | 3 |
| Zenei befogadás – Befogadó kompetenciák fejlesztése | 4 | 4 |
| Zenei befogadás – Zenehallgatás | 10 + 2 | 12 |
| Összes óraszám | 36 óra | 36 |

7. évfolyam

| | | |
|--|---|--|
| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Éneklés | Órakeret 11 + 2 óra |
| Előzetes tudás | Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás). | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| <p>Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva Helyi sajátosságot bemutató, bakonyi népdal éneklése.</p> <p>Más népek dalai</p> <p>Más földrészek népzeneje, afroamerikai zene.</p> <p>Zongorakíséretes dalok.</p> <p>Többszólamúság: kánonok, reneszánsz társasdalok rövid részletei.</p> <p>Példák a populáris zenéből.</p> <p>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag.</p> <p>A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Társasdal, keserves, táncnóta. | |

| | | |
|--|---|---|
| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | Órakeret 4 óra |
| Előzetes tudás | Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása. | | <i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. |

| | |
|--|--|
| <p>Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmusimprovizáció, szinkópálás.</p> <p>Dallam: blues skála megismertetése.</p> <p>Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés).</p> | <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> |
| <p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p> | <p>Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció.</p> |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek | Órakeret 3 óra |
|--|--|-----------------------------------|
| <p>Előzetes tudás</p> | <p>Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.</p> | |
| <p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> | <p>További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.</p> | |
| <p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> | | <p>Kapcsolódási pontok</p> |
| <p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában: a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum, új ütemfajták Dallami és harmóniaelemek: harmóniai változások megfigyelése. Hangközök: kis és nagy szext, kis és nagy szeptim (megismerés szintjén).</p> | | <p><i>Matematika:</i> törtek.</p> |

| | |
|--------------------------------|---|
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Kis és nagy szext, kis és nagy szeptim. |
|--------------------------------|---|

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése | Órakeret 4 óra |
|---|---|---|
| Előzetes tudás | A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| <p><i>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok</i> Szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód.</p> <p>Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével.</p> <p>Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról.</p> <p>Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép).</p> <p>Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag).</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Homofónia, polifónia, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene. | |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei befogadás – Zenehallgatás | Órakeret 10 +2 óra |
|--|--|-------------------------------|
| Előzetes tudás | A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése. | |

| | | |
|---|---|---|
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés. | |
| | Ismeretek/fejlesztési követelmények | Kapcsolódási pontok |
| | <p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <p>a középkor és a reneszánsz zenéje: madrigál, barokk zene: szvit, concerto, concerto grosso részletek, bécsi klasszicizmus: vonósnégyes, versenymű, a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, a 20. század zenéje: daljáték.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>A meghallgatott szemelvények felismerése.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p> | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Madrigál, concerto grosso, vonósnégyes, versenymű, szimfonikus költemény. | |

| | |
|---|---|
| A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén | <p>Az énekes anyagból 7 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.</p> <p>A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.</p> <p>Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.</p> <p>Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.</p> <p>A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.</p> |
|---|---|

Zenehallgatási anyag

Európán kívüli kultúrák népzeneje

Gregorián énekek

Johann Sebastian Bach: 3. Brandenburgi verseny, BWV 1048 – 3. tétel

Ludwig van Beethoven: V. „Sors” szimfónia, Op. 67.
Franz Schubert: Die Schöne Müllerin – dalciklus
Frederic Chopin
Smetana: Hazám ciklus - Moldva
Erkel Ferenc: Hunyadi László – részletek
Erkel Ferenc: Bánk bán
Liszt Ferenc: Les Preludes, Mazeppa
Verdi: Nabucco, Aida
Kodály Zoltán: Székelyfonó – Görög Ilona balladája
Johannes Brahms: Magyar táncok
Muszorgszkij: Egy kiállítás képei
Keith Emerson–Greg Lake–Carl Palmer: Egy kiállítás képei (Pictures at an Exhibition)
Presser Gábor, Kocsák Tibor, a Szörényi-Bródy szerzőpáros és más magyar szerzők egy-egy zenés színpadi művének részlete .

Ének-zene 8. évfolyam

Évi: 36 óra

Heti: 1 óra

Készült: Az Apáczai Kiadó helyi tanterv javaslata alapján

| Témakörök | órakeret + óraszám a szabad órakeretből | összes óraszám |
|---|--|-----------------------|
| Zenei reprodukció – Éneklés | 11 + 2 | 13 |
| Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | 4 | 4 |
| Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek | 3 | 3 |
| Zenei befogadás – Befogadó kompetenciák fejlesztése | 4 | 4 |
| Zenei befogadás – Zenehallgatás | 10 + 2 | 12 |
| Összes óraszám | 36 óra | 36 |

8. évfolyam

| | | |
|--|---|--|
| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Éneklés | Órakeret 11 + 2 óra |
| Előzetes tudás | Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás). | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | | Kapcsolódási pontok |
| <p>Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva Helyi sajátosságot bemutató, bakonyi népdal éneklése.</p> <p>Más népek dalai</p> <p>Más földrészek népzeneje, afroamerikai zene.</p> <p>Zongorakíséretes dalok, népdalok 20. századi vagy mai feldolgozásai.</p> <p>Többszólamúság: kánonok, reneszánsz társasdalok rövid részletei.</p> <p>Példák a populáris zenéből.</p> <p>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a barokk és a romantika korából.</p> <p>A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.</p> | | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Társasdal, keserves, táncnóta. | |

| | | |
|--|---|---------------------------|
| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | Órakeret 4 óra |
| Előzetes tudás | Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési | A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással. | |

| | |
|--|---|
| céljai | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | Kapcsolódási pontok |
| <p>Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása.</p> <p>Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmusimprovizáció; szinkópálás.</p> <p>Dallam: blues skála megismertetése.</p> <p>Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés).</p> | <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció. |

| | | |
|---|---|---------------------------|
| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek | Órakeret 3 óra |
| Előzetes tudás | Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján. | |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények | Kapcsolódási pontok | |
| <p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában: a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: Dallami és harmóniaelemek: harmóniai változások megfigyelése. Hangközök: kis és nagy szext, kis és nagy szeptim (megismerés szintjén).</p> | <i>Matematika:</i> törtek. | |
| Kulcsfogalmak/ fogalmak | Kis és nagy szext, kis és nagy szeptim. | |

| | | |
|---|---|---------------------------|
| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése | Órakeret 4 óra |
| Előzetes tudás | A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia. | |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai | Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése. | |

| Ismeretek/fejlesztési követelmények | Kapcsolódási pontok |
|--|---|
| <p>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok Szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód.</p> <p>A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében. Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével. Impresszionizmus a festészetben és a zenében. A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, alapritmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások.</p> <p>A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép). Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag). Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.</p> | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.</p> |
| <p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p> | <p>Homofónia, polifónia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.</p> |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | Zenei befogadás – Zenehallgatás | Órakeret 10 + 2 óra |
|---|---|------------------------|
| <p>Előzetes tudás</p> | <p>A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.</p> | |
| <p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> | <p>A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.</p> | |
| <p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> | <p>Kapcsolódási pontok</p> | |
| <p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <p>a középkor és a reneszánsz zenéje: gregorián és trubadúr ének, barokk zene: kantáta és oratórium bécsi klasszicizmus: szimfónia, a romantika zenéje: romantikus dal</p> | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> | |

| | |
|--|---|
| <p>a 20. század zenéje: kórusművek, opera, táncjáték, kamarazene, jazz és a rock születése, kortárs zenei művek megismerése.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>A meghallgatott szemelvények felismerése.</p> <p>Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p> | <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.</p> |
| <p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p> | <p>Trubadúr ének, oratórium, kantáta, táncjáték, kamarazene, jazz, rock.</p> |

| | |
|--|---|
| <p>A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén</p> | <p>Az énekes anyagból 8 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.</p> <p>A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.</p> <p>Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.</p> <p>Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.</p> <p>A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.</p> |
|--|---|

Zenehallgatási anyag

Európán kívüli kultúrák népzeneje
Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei
Georg Friedrich Händel: Messiás
Joseph Haydn: Évszakok
Maurice Ravel: Bolero.
Bartók Béla: Concerto
Igor Sztravinszkij: A katona története
Schönberg: Egy varsói menekült
Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete
Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell-témára
George Gershwin, Louis Armstrong
Benkó Dixieland Band
Andrew Lloyd Webber valamely művének részlete
Elvis Presley
The Beatles
Magyar könnyűzene kezdetei (Illés, Metro, Omega)